

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1937.

Första kammaren.

Nr 36.

Torsdagen den 27 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Justerades protokollet för den 21 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 312, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående beredande av vidgade arbetsuppgifter för svenska konstnärer;

nr 316, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till bidrag till sjukkassor m. m. jämte en i ämnet väckt motion;

nr 317, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarförläggningar;

nr 318, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättande av en skadad telefonkabel inom Karlskrona fästning;

nr 319, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande av ett fårstall vid Drottningholms kungsgård;

nr 320, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående inrättande av ett statens hantverksinstitut;

nr 321, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående justitiekanslersexpeditionens avlöningsanslag;

nr 322, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ersättning åt Lunds domkyrka för upphörande av vissa kyrkan tillkommande avgifter;

nr 323, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till inlösen av det från viss jord i Skåne, Halland och Blekinge utgående landgille m. m.; samt

nr 324, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående upphörande av vissa till statsverket indragna hospitalsräntor.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 341, i anledning av väckt motion om lagstiftning i visst avseende rörande saluhållande av gödsel- och fodermedel;

nr 342, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse angående förhandlingsrätt för statens tjänstemän, dels ock en i ämnet väckt motion; samt

nr 344, i anledning av väckt motion angående ändringar i lagen den 16 maj 1930 om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 343, till fullmäktige i riksgäldskontoret angående utredning om införande av förhandlingsrätt för tjänstemän vid riksdagen och riksdagens verk.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets memorial nr 23 och 24 samt statsutskottets utlåtanden nr 167—177.

Herr **förste vice talmannen** erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag ber få hemställa, herr talman, att kammaren måtte besluta, att statsutskottets utlåtanden från och med nr 167 till och med nr 177 måtte sättas näst efter samma utskotts utlåtande nr 165 bland två gånger bordlagda ärenden på morgondagens föredragningslista.

Denna hemställan bifölls.

Anmäldes och bordlades

utrikesutskottets memorial nr 6, angående ersättning till dess tjänstemän m. fl.;

statsutskottets memorial nr 178, med förslag till voteringspropositioner i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om Kungl. Maj:ts proposition angående lönerreglering för folk- och småskollärare m. m. jämte i ämnet väckta motioner; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 90, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa ändringar i förordningen den 3 juli 1930 (nr 317) om jordbrukets kreditkassor m. m.; och

nr 91, i anledning av väckta motioner angående anslag till fraktlindring för svensk frukt m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.07 e. m.

In fiden

G. H. Berggren.

Fredagen den 28 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Justerades protokollet för den 22 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 10, angående vissa utgifter för budgetåret 1937/1938 under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till handelsdepartementet; och

nr 310, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående inrättandet av en lotsverkets båtlånefond.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 301, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överenskommelser med arméns och marinens familjepensionskassor samt tullstatens enskilda pensionsinrättning om övertagande av dessa pensionsanstalters rörelse;

nr 302, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1937/1938 till penioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst m. m.;

nr 303, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om vissa ändringar i de vid militära tjänstepensionsreglementet den 17 maj 1935 (nr 167) såsom bilagor A och B fogade förteckningarna m. m.;

nr 325, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionsförhållandena för vissa barnmorskor; samt

nr 326, i anledning av väckt motion angående understöd åt vissa f. d. arbetare vid kronoegendomen Hässlö i Badelunda socken av Västmanlands län.

Vid föredragning av utrikesutskottets memorial nr 6, angående ersättning till dess tjänstemän m. fl., bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs statsutskottets memorial nr 178, med förslag till voteringspropositioner i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om Kungl. Maj:ts proposition angående löne reglering för folk- och småskollärare m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

Ang. gemensam votering i folkskollärarlönefrågan.

Sedan kamrarna fattat olika beslut rörande punkterna A 2—A 4 och A 6 i statsutskottets utlåtande nr 140, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löne reglering för folk- och småskollärare m. m. jämte i ämnet väckta motioner, hade utskottet i sitt memorial nr 166 framlagt förslag till sammanjämkning mellan dessa beslut.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hade första kammaren bifallit utskottets i berörda memorial nr 166 gjorda hemställan, varemot andra kammaren avslagit densamma.

Ang. gemensam votering i folkskollärarlönefrågan. (Forts.)

Utskottet hade i det nu föreliggande memorialet anfört:

Det av utskottet framlagda sammanjämningsförslaget har sålunda icke godkänts.

I anledning av utskottets utlåtande nr 140 hava emellertid kamrarna samstämmade beslutat

dels under punkt A. 1., att för ej mindre lärare vid folk- och småskolor samt vid statens egentliga folkskolor, mindre folkskolor och småskolor i rikets nordligaste gränsorter ävensom vid Skytteanska skolan i Tärna, än även vid de i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1937 angivna befattningshavare vid sjukvårdsanstalter, barnhem, arbetsstugor och skolhem skall genomföras löne reglering från och med den 1 januari 1938,

dels ock under punkt A. 5., att de lärare och andra befattningshavare, som under 1. angivits, skola, utöver vad under punkterna A. 2., 3. och 4. angivits, i enlighet med vad departementschefen till omförmälda statsrådsprotokoll yttrat, men med iakttagande av vad utskottet i sitt utlåtande nr 140 anfört, åtnjuta avlöning jämlikt det i statsrådsprotokollet berörda förslaget till avlöningsreglemente för lärare vid folk- och småskolor.

Därjämte hava kamrarna fattat samstämmade beslut ifråga om punkterna A. 7.—25. samt B. av utskottets hemställan.

Under punkt A. 6. hava kamrarna beslutat göra framställning till Kungl. Maj:t om vissa utredningar, men hava nämnda framställningar icke givits samma innehåll. Frågan om berörda framställningar till Kungl. Maj:t i samband med här behandlade löne regleringsfrågor har sålunda för denna riksdag förfallit.

De återstående skiljaktiga besluten avse, såsom ovan omnämnts, punkterna A. 2., 3. och 4. under utskottets hemställan i utlåtandet nr 140 och innefatta placeringarna i lönegrader m. m. av lärare vid folk- och småskolor enligt det i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1937 berörda förslaget till avlöningsreglemente för lärare vid folk- och småskolor vid den löne reglering, som enligt kamrarnas samstämmade beslut under punkt A. 1. skall genomföras från och med den 1 januari 1938.

Med anledning av vad sålunda förekommit får utskottet för avgörande medelst gemensam omröstning av punkterna A. 2., 3. och 4. i utskottets ovan nämnda utlåtande nr 140 föreslå följande voteringspropositioner:

1:o)

Punkten A. 2.

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må besluta, att *ordinarie manlig lärare vid folkskola* skall efter en övergångsperiod av fyra och ett halvt år, alltså från och med den 1 juli 1942, hänföras till lönegraden B 17 i den under 9 § avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451, jfr 270/1925) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, införda löneplanen ävensom från och med nämnda tidpunkt åläggas en tjänstgöringsskyldighet av 39 veckor årligen; skolande sagda övergångsperiod så anordnas, att sådan lärare från och med den 1 januari 1938 hänföres vid skolor med en lästid av högst 36 veckor årligen till lönegraden B 15, vid skolor med en lästid av mer än 36 men ej 39 veckor till lönegraden B 16 och vid skolor med en lästid av 39 veckor till lönegraden B 17, och att sådan lärare, som den 1 juli 1940 åtnjuter avlöning enligt lönegraden B 15, skall från och med sistnämnda dag uppflyttas till lönegraden B 16, i samband varmed ordinarie manlig lärare vid folkskola åläggas en tjänstgöringsskyldighet av lägst 36½ veckor årligen, röstar

Ja;

Ang. gemensam votering i folkskollärlönefrågan. (Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat,

att *ordinarie manlig lärare vid folkskola* skall från och med den 1 juli 1938 hänföras till lönegraden B 17 i den under 9 § avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451, jfr 270/1925) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, införda löneplanen, därest lästiden utgör 39 veckor årligen, till lönegraden B 16, därest lästiden utgör 36½ veckor årligen, och till lönegraden B 15, därest lästiden utgör 34½ veckor årligen, samt att lönen skall under förra hälften av kalenderåret 1938 utgå på sätt statsutskottet i sitt utlåtande nr 140 angivit.»

2:o)

Punkten A. 3.

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må besluta, att *ordinarie kvinnlig lärare vid folkskola* skall, på sätt under 2. angivits beträffande manlig sådan lärare, åtnjuta lön två lönegrader lägre än manlig lärare, dock utan rätt att ånjuta lön enligt högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat,

att *ordinarie kvinnlig lärare vid folkskola* skall hänföras till samma lönegrad som manlig lärare, dock utan rätt att åtnjuta lön enligt högsta löneklassen inom vederbörande lönegrad.»

3:o)

Punkten A. 4.

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må besluta, att *ordinarie lärare vid småskola* skall efter en övergångsperiod av fyra och ett halvt år, alltså från och med den 1 juli 1942, hänföras till lönegraden B 9 i oförmälda löneplan ävensom från och med nämnda tidpunkt åläggas en tjänstgöringsskyldighet av 39 veckor årligen; skolande sagda övergångsperiod så anordnas, att sådan lärare från och med den 1 januari 1938 hänföres, på sätt under 2. angivits beträffande ordinarie manlig lärare vid folkskola, till lönegraderna B 7, B 8, respektive B 9 och att sådan lärare, som den 1 juli 1940 åtnjuter avlöning enligt lönegraden B 7, skall från och med sistnämnda dag uppflyttas till lönegraden B 8, i samband varmed ordinarie lärare vid småskola åläggas en tjänstgöringsskyldighet av lägst 36½ veckor årligen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat, att *ordinarie lärare vid småskola* skall, på sätt under 2. angivits beträffande ordinarie manlig lärare vid folkskola, hänföras till lönegraderna B 9, B 8 respektive B 7.»

Vid memorialet hade reservationer utan angiven mening annäls

1) av herr *Olof Olsson*;

2) av herr *von Heland*.

Ang. gemensam votering i folkskollärlönefrågan. (Forts.)

På framställning av herr talmannen beslöts att memorialet skulle företagas till avgörande punktvis.

Punkten 1.

Herr **Reuterskiöld**: Herr talman, mina herrar! Det var ganska länge sedan statsutskottet hade kvar något större intresse för de konstitutionella uppgifter, som åligga utskottet. Det är också ganska länge sedan konstitutionella synpunkter överhuvud taget kommo till synes i statsutskottets betänkanden. Därför är det inte någon överraskning att finna, att utskottet har framlagt ett memorial, som i dag upptages till avgörande, rörande gemensam votering i fall, där en sådan inte gärna lagenligt kan förekomma. Det förhåller sig i själva verket också så med detta memorial, att utskottet tydligen gått ut ifrån såsom självklart, att det skulle vara gemensam votering. Man talar inte ett ord om huruvida det borde vara eller inte vara någon sådan, utan utskottet bara framlägger ett förslag till voteringsproposition. Det är givetvis utskottets sak, och det är ingenting att säga därom, det är bara ett bevis till för att utskottet inte har intresserat sig för den verkliga uppgiften att här se efter, huruvida gemensam votering överhuvud taget vore möjlig.

Nu har det under senare årtionden varit så, att statsutskottet i regel skjutit sig bakom eller skjutit framför sig, om man så vill, hänvisningar till prejudikat. Utskottet har inte gjort det i betänkandena, utan de där prejudikaten ha vanligtvis kommit under debatten. Då talar man bara om att man har en massa prejudikat, och man talar om att de gå i den och den riktningen o. s. v. Nu är det dock så, herr talman, att ett prejudikat har sin betydelse, *endast för såvitt det är alldeles lika med det fall, som föreligger*. Men se, den saken blir aldrig klar, när man åberopar ett prejudikat och bara talar om, att det är ett sådant. Man får också lov att se, *hur* det är beskaffat.

Nu har ju jag — liksom statsutskottet — haft en viss ledning i den del av riksdagens historia, som är utarbetad av byråchefen Thulin och som handlar om sammanjämkning och gemensam votering. Där har man en hel del material, som man kan undersöka, om man inte drunknar i det hela. Jag kan mycket väl tänka mig, att det särskilt är ett par fall, som intresserat statsutskottet, i den mån som frågan har beretts i förväg och i den mån som den måhända varit föremål för enskild överläggning.

Jag skall emellertid, innan jag berör dessa fall något närmare, ställa den frågan: Från vilken utgångspunkt är det, som man söker anordna gemensam votering? Vår grundlag och vår konstitutionella rätt gå ut ifrån den principen, att flertalet av riksdagens beslut, det stora antalet riksdagsbeslut, skall fattas *genom samstämmiga kammarbeslut*. Den hänvisar endast i vissa *undantagsfall* till gemensam votering, men den hänvisar till sammanjämkningsregeln för alla fall, där det är möjligt att komma fram på en sammanjämkningsväg. Den gemensamma voteringen är i den grundläggande paragrafen 69 i regeringsformen angiven på det sättet, att den skall tillgripas, när det gäller *statens reglerande eller bevillingens därefter lämpade hela belopp* — ett oklart uttryckssätt, som dock i varje fall ger vid handen, att det först och sist gäller *årets budget*. Sedan finns det åtskilliga andra fall, och praxis har naturligtvis måst taga ståndpunkt till de olika fallen, allt eftersom de dykt upp. Man kan inte här bygga på grundlagens bokstav, den är för litet talande; däremot får man hålla sig till grundlagens anda. Nu är det, herr talman, så, att i regel har man också hållit sig till grundlagens anda och följt de principer, som enligt vad denna ger vid handen skola gälla för gemensam votering, men så har man gjort ett litet hopp åt sidan ibland, jag skulle vilja säga ett litet felsteg på fördärvets väg, som sedan kallas för ett prejudikat.

Ang. gemensam votering i folkskollärlönefrågan. (Forts.)

Men för att det skall kunna vara ett sådant, måste det dels finnas flera fall, de skola ha upprepats, dels skola de vara alldeles likartade. I regel har man *efter det där felsteget återvänt till den sunda principen*, och sedan har man gjort ett annat litet sådant där felsteg åt sidan på en annan punkt och i en annan fråga. Och så har man fått det intrycket, att det inte finns några regler för gemensam votering. Går man ett steg till, kommer man till att gemensam votering under en tid har avvisats så långt möjligt av första kammaren och accepterats av andra kammaren — det var på den tiden, då andra kammaren hade övervikt i en gemensam votering. Så kom det en tid, när första kammaren var förändrad, och andra kammaren också, och då kunde det hända, att första kammaren hade ett annex i den andra, vilket gjorde, att den var benägen för gemensam votering mer än den varit förut. Då blev andra kammaren mera återhållsam.

Jag tror, att man måste se frågan i sammanhang med kamrarnas sammansättning. Frågan kan och bör i princip besvaras lika, men man får lov att fråga sig: Skall principen tillämpas extensivt eller restriktivt? Detta beror åtskilligt på hur man ställer sig till spørgsmålet om tvåkammarproblemet.

I en tid, då kamrarna äro mycket olika till sin sammansättning och till grunderna för sitt bildande, är den gemensamma voteringen ett medel, som man behöver använda i ganska stor utsträckning för att kunna åstadkomma beslut, där det inom ramen av grundlagen och grundlagspraxis är möjligt. Då kamrarnas sammansättning blir mera likartad, blir det efter min mening nödvändigt att vara restriktiv, när det gäller gemensam votering, ty i annat fall spelar inte längre denna tvåkammaruppdelning någon roll. Jag menar, att redan det faktum, att det finns två kamrar, som sitta i skilda rum, ha ett olika antal medlemmar och eventuellt också äro skilda i vissa andra grunder — att redan detta faktum är av betydelse, när det gäller att få ett riksdagsbeslut till stånd genom gemensam votering, och man därvid skall iakttaga viss varsamhet även då kamrarnas sammansättning är helt olika, men än mera om kamrarna blivit mer och mer likartade inbördes. Skulle man i det fallet utsträcka användningen av den gemensamma voteringen till de yttersta gränserna — eventuellt utanför dem — *då har man på en omväg kommit till enkammarssystemet*. Då kan ju lika väl första kammaren säga, när den går med på omröstningen: Vi behövas inte — eller också behövas inte ni i andra kammaren — *ettdera!* Det är därför enligt min mening mycket naturligt, att såsom förhållandena ha utvecklats sig inom riksdagen med hänsyn till kamrarnas sammansättning, måste man eller bör man — jag skall inte gå längre — vara *restriktiv* i tillämpningen av gemensam votering, om man inte vill hoppa direkt in i tvåkammarssystemets problem.

Därför menar jag, att *så snart det är tveivelaktigt* om gemensam votering bör äga rum eller inte, bör man inte låta några andra hänsyn vara avgörande än detta: är det ett steg till tvåkammarssystemets avskaffande eller inte? Det kan vara överdrift att tala därom i det särskilda fallet, det kan vara fall, där det inte spelar någon roll, men jag tror, att i stort sett måste man ändå säga, att kammaren bör inta den ståndpunkten, att *om det är tveivelaktigt, skall den inte handla*. Det är ju en gammal god försiktighetsregel, att i tveivelaktiga fall handlar man inte. Men här är det alldeles särskilt önskvärdt och nödvändigt, om man skall kunna bevara värden, som verkligen äro värda att bevara.

Detta gör, att redan *om* jag finner, att det är ett tveivelaktigt fall, säger jag nej till den gemensamma voteringen. Nu vet jag, att i sådana fall kan man mycket väl låta sitt beslut bestämmas av andra hänsyn. Man säger: »Denna fråga är så stor, och man vill behandla den, så att den inte får falla, och,

Ang. gemensam votering i folkskollärarylönefrågan. (Forts.)

à la bonne heure, låt oss därför taga gemensam votering för att bli av med den!» Detta kallar jag, herr talman, för att handla i trötthetens tecken, så vitt det inte är andra spekulationer med. Man kan också säga: »Frågan är så outredd, att den kan få falla under bordet.» Då röstar man emot gemensam votering i detta vällovliga syfte. Jag menar dock, att det ena är lika litet riktigt som det andra. Man får se efter, om en gemensam votering här är av behovet påkallad.

Det anses alltid, och det har varit en grundläggande princip, att en gemensam votering är nödvändig, när beslut måste fattas i en viss fråga vid den riksdagen, positivt eller negativt. När det gäller årets statsreglering äro sådana beslut nödvändiga, när det gäller en statsreglering för ett kommande år, äro de det inte. En sådan åtgärd är då inte nödvändig. Och när det gäller fastställande av grunder för utgifter, organisationer och dylikt vare sig de komma under det nästkommande budgetåret eller längre fram eller båda delarna, är det inte heller nödvändigt, att man kommer till ett beslut, utan frågan kan falla.

I alla händelser kan man här säga, att om man söker åstadkomma ett beslut, därför att det har något sammanhang med årets budget, så måste man ändock fråga sig, om detta sammanhang är av väsentlig eller tillfällig natur. Om det är en omständighet i andra hand, i tredje hand, ja, då är detta sammanhang utan betydelse och beslutet kan upptagas i samband med annan fråga. Låt oss taga det fall, som nu föreligger! Om man här frågar sig: skall i detta fall enligt nu föreliggande memorial gemensam votering äga rum — jag bortser från uppdelningen på tre punkter tills vidare — så säger man: ja, här föreligger ju gemensamma beslut i punkten 1, det föreligger gemensamma beslut i punkten 5, och det föreligger gemensamma beslut i en hel del följande punkter, men det är dessa sex första punkter, som memorialet berör. I den första punkten står det, att lönerogleringen skall gälla från och med den 1 januari 1938. Det är alltså under det löpande budgetåret. I femte punkten talas det om, att lärarna skola åtnjuta avlöning i enlighet med statsrådsprotokollet, och dessa förmåner skulle komma att utgå redan under nästkommande år. Ja, det är riktigt, men dessa punkter äro icke väsentliga, inga huvudpunkter. Och för att kunna komma till gemensam votering har statsutskottet nödgats bryta ut alla punkter var för sig, ehuru de i grund och botten hänga samman som ett helt.

Om nu gemensam votering inte kommer till stånd — jag vet ju, att den kommer till stånd, men jag går ut ifrån möjligheten, att rätten skulle segra — då blir resultatet, att detta förslag till reglering av lönerna har förfallit. Då är det utskottets både rätt och plikt att i stället upptaga de anslag, som äro nödvändiga enligt nu gällande regler, och då kommer ett förslag från statsutskottet med all säkerhet — man behöver inte alls avvakta någon kunglig proposition, utan statsutskottet kommer alldeles säkert med ett sådant förslag; det har det gjort förut, och det kommer det att göra nu också, och då bli även de synpunkter tillgodosedda, som finnas i denna punkt 5. Punkten 1 åter blir naturligtvis inte tillgodosedd, men vad säger första punkten? Den säger, att en löneroglering skall genomföras från och med den 1 januari 1938. Det är inte en löneroglering vilken som helst, utan det är en löneroglering, vars grunder äro angivna i punkterna 2, 3 och följande. Det är således uppenbart, att punkten 1 får sitt innehåll uteslutande genom de följande punkterna.

Det finns kanske, och statsutskottet kan kanske peka på det, men jag, herr talman, har inte tidigare sett vare sig något statsutskotts memorial eller något statsutskottsutlåtande, som innehållit en sådan inblancopunkt som punkt 1, vars innehåll helt berott av de följande punkterna, eller ett förslag till gemen-

Ang. gemensam votering i folkskollärlönefrågan. (Forts.)

sam votering, som detta oaktat delat upp dessa på flera voteringar. Den första punkten får sitt innehåll genom de följande och har ingen betydelse i och för sig. Under sådana förhållanden är det nästan ogörligt att finna något föregående fall, som är likartat med detta och alltså kan åberopas som prejudikat. Även om det fallet, därest det funnes, inte bara vore ett felsteg utan verkligen någonting, som kunnat lagligen äga rum, så får det lov att vara alldeles lika med det nu föreliggande, men *något sådant prejudikat finns ej*: det nu framlagda förslaget betyder något helt nytt.

Nu kan jag tänka mig, att man säger, att ett sådant fall dock inträffade 1923, då det gällde arbetslöshetsdirektiven. Där ordnade man en gemensam votering. Jag skall kanske medge, att det då också ansågs som ett grännsfall, men det skiljer sig mycket avgjort från det fall, som här föreligger, ty när det gällde direktiven för arbetslöshetsanslaget voro och äro dessa ingenting annat än *villkor vid anslaget*, och det är en gammal känd regel, att angående anslagsvillkor går gemensam votering mycket väl för sig. Man måste rent av taga den då. Men i det här föreliggande fallet är det inte alls fråga om anslagsvillkor, utan det är fråga om *grunder, efter vilka man skall föra in folkskollärarna i statens lönesystem* och lönetyper, där de inte ha varit förut. För närvarande betalar staten till folkskollärarna hela den kontanta lönen. Det gjordes inte helt och hållet förut, men nu sker det. Och det har gått att genomföra utan att införa lärarna i avlöningssystemet. Nu anges här de grunder, efter vilket ett införande skall ske i statens lönesystem. Om dessa grunder menar jag, att man inte kan votera gemensamt, och man kan alldeles icke säga, att här är fråga om anslagsvillkor. I fallet 1923, beträffande direktiven, gällde det anslagsvillkor; nu gäller det organisationen.

Så frågar man: men hur var det 1925, när man satte in kvinnorna i avlöningsreglementet? Är inte åtminstone det ett precedensfall? Herr talman, det var nog också då likalönsprincipen, som var före, men om jag inte minns fel, voro både utskottet och dåvarande finansministern — som också är den nuvarande — ense om att själva principen var ännu oavgjord; den var lämnad öppen. Vad man gjorde var ju, att man tog bort den d. v. avdelningen C i avlöningsreglementet, som gällde kvinnorna, och utan vidare satte in dem i lönegrader i avdelningen B, och fanns det några kvinnor i A, fingo de såsom förut följa de vanliga reglerna där. Det är klart, att man också gjorde ändringar i avlöningsreglementets bestämmelser, men går man igenom dessa, finner man, att de beröra just sådana punkter, som förut alltid tagits såsom *villkor vid löneanslaget*, alltså de villkor, under vilka vederbörande skulle få åtnjuta lönerna. Avlöningsreglementet är ingenting annat än en sammanfattning av avlöningsvillkoren, och angående dess innehåll kan man mycket väl votera gemensamt. Varken princip eller organisation berördes genom beslutet. Men därtill kommer, att denna gemensamma votering avsåg just nästkommande årets stat; förändringen gällde från den 1 juli 1925 — den nu förevarande åter avser i själva verket icke tiden från den 1 juli 1937 utan från den 1 juli 1938 med vissa undantag i bipunkter som jag nyss pekade på. Detta gör en oerhört stor skillnad. Fallet är icke likartat med det nu föreliggande.

Om man emellertid ovillkorligen skall ha en gemensam votering, måste jag fråga mig: hur kan det vara möjligt, att man då delar upp den på tre punkter? Bli det inte ett våld på själva innehållet i kamrarnas beslut? Jag erinrar om att när första kammaren tog punkten 2, som här är voteringspunkt 1, så biföll den herr Olof Olssons reservation men inte högerreservationen. När den sedan kom till punkt 3, d. v. s. voteringspunkten 2 i memorialet om lika lön, tog den högerreservationen. När vi kommo till punkt 4 i utlåtandet, voteringspunkt 3

Ang. gemensam votering i folkskollärlönefrågan. (Forts.)
i memorialet, togo vi högerreservationen *mera modifierad i enlighet med herr Olof Olssons reservation i andra punkten* — man ändrade ett par årtalssiffror till överensstämmelse med herr Olof Olssons reservation, som förut godkänts. Beslutet beträffande punkt 4 fattades sålunda i samband med beslutet om punkt 2. Det kunna vi inte komma ifrån. Att punkten 6 togs i samband med dessa andra är ju klart redan av föredragningsordningen, som herrarna torde erinra sig.

När man, herr talman, nu delar upp detta på tre voteringar, skulle man kunna göra det tankeexperimentet — det är visserligen nu bara ett tankeexperiment, men det visar ändå, vart saken kan leda — att beträffande punkten A. 2. — voteringspunkten 1 i detta memorial — herr Olof Olssons reservation, som första kammaren tagit, blir avslagen och riksdagen tar det ursprungliga utskottsbetänkandet, men att sedan riksdagen i den gemensamma voteringspunkten 3 beträffande lärarna vid småskolorna, följer första kammaren, detta av någon outgrundlig anledning, ja, då har man anknutit till en bestämmelse, som redan är förkastad! Jag kan inte finna, att det är någon rimlig anordning att dela upp i punkter på det sättet — alldeles bortsett från att alla punkterna ingå som materiellt innehåll i punkten 1.

Nu skulle jag kunna med åberopande av ett fall så långt tillbaka som från 1873 hemställa, att kammaren ville ändra voteringspropositionen. Detta gjorde man 1873 i ett fall, och då var det inte första kammaren, som gjorde det, utan det var den andra. Då var det nämligen så, att man hade ett förslag om sammanslagning av jag vill minnas fästningsartilleri och flotta på något sätt; i allt fall var det en organisationsfråga. Första kammaren tog organisationen och gav anslagen, andra kammaren gjorde det inte. Så kom det fram förslag till gemensam votering, och där funnos både organisationen och anslaget med. Första kammaren antog voteringspropositionen, och andra kammaren återmitterade frågan till statsutskottet. Då hemställde statsutskottet, alldeles som det gjorde här om dagen till första kammaren, att andra kammaren måtte fatta beslut i fråga om den gemensamma voteringen. Det gjorde andra kammaren, herr talman, på det sättet, att den biföll utskottets voteringsproposition *med strykande av det moment, som gällde organisationen*. Då gick ärendet tillbaka till statsutskottet, som hemställde, att första kammaren skulle godkänna den voteringsproposition, som andra kammaren för sin del hade godkänt. Detta var vid 1873 års riksdag, statsutskottets memorial nr 58 och 72, för den som vill närmare se på saken, om någon är intresserad, vilket jag inte tänker mig.

Första kammaren kunde nu besluta, att dessa tre voteringspropositioner godkännas såsom moment i en enda gemensam votering, men jag har ingen anledning att göra ett sådant förslag, ty mitt yrkande, herr talman, kommer givetvis att gå ut på avslag på den gemensamma voteringspropositionen, vare sig denna är enhetlig eller mångfaldig. Det kan efter min uppfattning inte få förekomma, att en *gemensam votering skulle äga rum rörande organisatoriska grunder, som i allt väsentligt och huvudsakligt avse ett kommande budgetår*, och som endast i vissa bipunkter beröra det nu närmast följande budgetåret, för vilket statsregleringen skall ske i år.

När jag yrkar avslag på detta memorial i alla dess punkter, vill jag emellertid göra ytterligare en erinran. För mig är det med min uppfattning nödvändigt att göra ett sådant yrkande, men jag måste säga mig, när jag läser detta memorial om gemensam votering, att där finnas inte mer än två reservanter. Den ene är första kammarens förste vice talman, och den andre är en reservant från den riksdagsgrupp, jag själv tillhör. Även om jag kunde få tolka dessa reservationer såsom innebärande avslagsönskingar, så är jag inte säker på att det är avslagsyrkanden, och när jag sedan konstaterar, att det inte finns

Ang. gemensam votering i folkskollärlönefrågan. (Forts.)

någon högerman eller någon från folkpartiet, som gått reservationens väg, måste jag ju säga mig — jag är ju inte alldeles bakom — att det är ett indicium för att högern och folkpartiet inte äro benägna för att avslå denna proposition. Och är det fallet, så är det ju fullkomligt lönlöst att begära någon votering. Jag vill därför tillkännagiva, att om någon under dessa förutsättningar, som jag här har konstaterat — då det är lönlöst att begära votering — skulle förvänta, att jag ändå skulle begära votering, så tar han miste. Under dessa förhållanden, herr talman, kommer jag inte att göra det, men mitt avslagsyrkande vidhåller jag klart och bestämt. Och jag vill tillägga och sluta med en understrykning: jag vidhåller detta yrkande inte minst därför att när jag ser, att första kammarens andre vice talman befinner sig bland majoriteten i utskottet, som tillstyrkt detta, så finner jag, att de, som skulle föra första kammarens talan i fråga om dess existensberättigande vid avgörande av frågor om oriktig gemensam votering, ha lämnat kammaren i sticket. Då är det så mycket mera meningslöst att då begära votering.

Avslag yrkar jag, herr talman!

Herr andre vice talmannen: Herr talman! Såvitt jag kunde utläsa innehållet i herr Reuterskiölds anförande, ansåg han själv, att det här föreliggande voteringsmemorialet var ett gränsfall. Herr Reuterskiöld uttalade ju, att i tvivelaktiga fall skall man icke handla. Även en så sträng grundlagsväktare som professor Reuterskiöld ansåg alltså, att det i det här fallet var tvivelaktigt, huruvida man kunde ha gemensam votering eller inte. Men med de utgångspunkter han hade, måste han naturligtvis komma till ett avslagsyrkande.

Jag har, då jag måst deltaga i beslutet inom statsutskottet, försökt att bedöma frågan efter den praktiska syn, som man bör lägga på dessa frågor, och den anda och mening, som man söker läsa ut ur grundlagen i detta fall, jämfört med den praxis, som har utbildat sig under årens lopp. Det är ju det, som är det avgörande. Riksdagen bör ju ha arbetsformer, som äro sådana, att man kan komma till beslut. Här ville båda kamrarna, att ett beslut i den föreliggande frågan skulle fattas, och båda kamrarna ha ju var för sig fattat positiva beslut. Det föreligger endast en del skiljaktigheter i fråga om dessa beslut, och när de nu icke kunde sammanjämkas, så anser jag att en lösning därav bör ske genom gemensam votering. Jag kan ej se att detta är stridande mot grundlagens anda och mening.

Herr Reuterskiöld har ju utvecklat de skäl, som skulle vara vägledande för gemensamvoteringsinstitutets användande. Grundlagsstiftarna kunde dock inte förutse alla de tillfällen, då detta institut skulle komma till användning. Så småningom har ju utbildats en praxis rörande dess användning, och herr Reuterskiöld angav särskilt de två tillfällen, som voro mest jämförbara med det nu föreliggande fallet, nämligen de gemensamma voteringarna om arbetslöshetsdirektiven 1923 och om de lika lönerna för män och kvinnor i stats-tjänst 1925. Det senare fallet skiljer sig ju inte så mycket från det föreliggande. Jag medger, att här kanske finns en del mera organisatoriska bestämmelser, som nå längre, gällande tjänstgöringsskyldighet och tjänstgöringsförhållanden i övrigt, och jag har själv i en föregående debatt i denna sak inför ett annat forum uttalat, att jag anser, att detta kan vara ett gränsfall. Men just av praktiska skäl anser jag, att man likväl bör söka komma till ett resultat. Riksdagen bör ordna det så med sina arbetsformer, att man kan komma till positiva beslut.

Professor Reuterskiöld sätter här i fråga, huruvida inte första kammaren uppger sin ståndpunkt. Ja, det är väl det, som skulle vara det väsentligaste

Ang. gemensam votering i folkskollärlönefrågan. (Forts.)
skälet för en vägran att medge gemensam votering, och jag inser till fullo att här måste man avväga, så att man dels icke lägger hinder i vägen för frågornas lösning, dels handlar i överensstämmelse med tvåkammerssystemets anda. Jag kan inte inse, att ett beslut om gemensam votering här kan rubba kamrarnas ställning till varandra. Jag tror snarare tvärtom, att om man här vägrar gemensam votering, skulle man kunna fråga: är det inte skäl att se till, att man får en ändring i de arbetsformer, som gälla för kamrarna, så att man får möjlighet att komma till positiva beslut? Jag tror, att även detta är minst lika viktigt att taga med vid övervägandet, om man skall gå med på gemensam votering i denna fråga. Detta är av minst lika stor betydelse, och i det läge, som denna fråga nu kommit, anser jag att även om, som professor Reuterskiöld sade, frågan kan ligga på gränsen, så bör dock, för att vi här skola komma till ett beslut i frågan, även första kammaren godkänna voteringsmemorialet.

Jag hemställer, herr talman, att kammaren godkänner memorialet.

Herr **Reuterskiöld** erhöll nu ordet för kort genmäle och anförde: Herr talman! Jag vill rätta till ett missförstånd. När den ärade andre vice talmanen säger, att jag anser detta vara ett gränsfall, så har han betydligt överdrivit, vad jag sagt. Jag har sagt och menat, att det kan förefalla som ett gränsfall, men vid närmare eftertanke ligger det klart och tydligt på andra sidan om den tillåtna gränsen.

Vidare vill jag erinra om att om man vill ha en ändring i arbetsformerna, får man väcka förslag därom, men så länge lagen gäller, skola formerna tillämpas.

Herr **Lindhagen**: Herr talman! Jag har alltid varit anhängare av enkammersystemet, och jag har på sistone flera gånger motionerat därom i riksdagen, därför att jag har ansett, att sedan kamrarna numera komma till på ungefär samma grundval, är det ingen idé med tvåkammerssystemet. Men jag har stått ensam i hela riksdagen för det förslaget. Jag har inte fått något understöd på sista tiden, utan man har velat fasthålla vid det numera rationellt avskaffade tvåkammerssystemet. Vid sådant förhållande är det emellertid angeläget, att så länge man bibehåller tvåkammerssystemet, skall man tillgripa just sådan omröstning, som nu skall knäsättas i dag och tillämpas i morgon, vid alla frågor, där kamrarna stå emot varandra. Detta kommer jag att väcka motion om vid nästa riksdag.

Emellertid förstår jag, herr talman, att det främsta skälet till bibehållande av tvåkammerssystemet är det, att partierna då få ett större antal platser i riksdagen, där de kunna placera talesmän för sina idéer. Det är därpå tvåkammerssystemet nu bygger. Då så är, bör man emellertid kunna vara med om röstning i alla fall efter majoritetsprincipen, då kamrarna till naturen inte alls äro skiljaktiga. Detta skulle bli den enda metoden för att träffa ett avgörande, då båda kamrarna stannat i olika beslut.

Jag är i själva verket mycket glad över att denna princip nu kommer i tillämpning genom de beslut, som kamrarna gå att fatta i dag och i morgon. Där ha vi för första gången tagit ett steg framåt mot det mål, som jag ensam fått stå här och tala för under långa tider. I sak är jag således inte alls ledsen utan tillfredsställd över att herrarna nu själva gräva en grav för tvåkammerssystemet. Lycka till, och må ni vara konsekventa i fortsättningen!

Jag är också, herr talman, en varm anhängare av likalönsprincipen och detta sedan gammalt, ehuru med en viss tveksam sidoblick på behovssystemet med hänsyn till familjeförsörjare med många barn. Men den saken ligger ju

Ang. gemensam votering i folkskollärlönefrågan. (Forts.)

så till, att den inte skall lösas nu. Man får gå från den ena klarheten till den andra. Herrarna taga i dag och i morgon likalönsprincipen — ty vi skola inte bara rösta om huruvida den och den ämbetsmannen skall ha 1,500 eller 1,600 kronor, utan det gäller likalönsprincipen, således en sak, som grundlagen inte alls har avsett skola avgöras genom gemensam votering. Men med tiden kommer, efter det denna likalönsprincip är genomförd, den stora kraftmätningen mellan likalönsprincipen och behovsprincipen inför kamrarna.

Andre vice talmannen har förordat, att man skulle skaffa arbetsformer, som vore sådana, att man kan reda sig i riksdagen. Ja, jag finner också, att det är nödvändigt, och det skall komma igen i min motion nästa år om gemensam omröstning i alla frågor, där det råder olika mening mellan kamrarna.

Men, herr talman, jag är en domare, och för mig ha de politiska maktknepen inte någon betydelse, ty det strider mot mitt yrke. Därför har jag alltid tillägnat mig Geijers sats: respekt för gällande lag och öppen rätt att fordra en annan. Så länge det finns tvåkammerssystem — som jag önskar avskaffat — så länge bjuder lagen en domare, att det också skall tillämpas. På den grunden är jag motståndare till denna utväg. Men jag säger som herr Reuterskiöld, att då jag önskar framgång åt själva den föreliggande saken och inte kan göra någon nytta med att jag röstar i denna sak samt tycker, att det är synd om folkskollärlarkåren, om den skulle få vänta ett år till, innan efter vunna erfarenheter den nya kampen kan börja om förbättringar och ändringar i det förslag, som vi nu skola antaga, så vill jag inte heller rösta emot en sådan utveckling, som jag nu har skildrat, utan jag nedlägger, herr talman, min röst både i dag och i morgon.

Herr Sjö Dahl: Herr talman! Det har under den debatt, som förekommit här i dag, gjorts gällande, att ett beslut i enlighet med utskottets memorial strede såväl mot grundlagens bokstav som mot dess anda. Någon har vid något tillfälle sagt, att grundlagarna skola tolkas efter bokstaven men inte med förstånd, men även om man tolkar grundlagen synnerligen bokstavigt, tror jag inte, att man kan komma ifrån, att en gemensam votering i ett fall som detta är fullt tillbörlig. Vad sedan gäller andan i grundlagen, så kan väl ingen egentligen bestrida, att denna förutsätter, att så fort det gäller anslagsbeslut, skola de kunna avgöras genom gemensam votering. Nu kan man ju säga, såsom herr Reuterskiöld gjort här, att det inte gäller det instundande regleringsåret utan följande, men man må ändå bemärka, att så fort det gäller löner och pensioner, är det ju praktiskt taget alltid en följd av år som beslutet avser, och vår riksdagshistoria vimlar av prejudikat på att man fattat beslut genom gemensam votering, när det gällt såväl innevarande statsregleringsår som det instundande och de därefter följande. Och denna praxis måste säkerligen bibehållas, då motsatsen, efter vad jag kan se, inte skulle innebära någonting annat än en konstitutionell självstympning, varigenom man skulle försvåra för riksdagen att fatta beslut.

Nu har herr Reuterskiöld som en anledning att i detta fall motsätta sig gemensam votering framhållit, att det har utvecklats sig en allt större likhet mellan kamrarna. Herr Reuterskiöld har alldeles rätt i detta sitt påstående. Det är uppenbarligen så, att vi för närvarande praktiskt taget stå inför ett maskerat enkammersystem. Regeringsformens och riksdagsordningens bestämmelser om gemensam representation för kamrarna i utskott och den gemensamma votering, som där förekommer, vittna därom. Sedermera har tillkommit den likhet emellan bägge kamrarna, som genom beslut vid årets riksdag hädanefter blir fullständig i fråga om urväljarna. I det maskerade enkammersystem, som faktiskt råder här i Sverige, finner jag ännu ett skäl för

Ang. gemensam votering i folkskollärlönefrågan. (Forts.)
att man bör försöka att slita alla tvister om ekonomiska spørsmål genom gemensam votering så långt grundlagarna tillåta det, och de tillåta det i detta fall.

Med hänsyn alltså till vad grundlagarna innehålla samt till vad den konstitutionella praxis föreskriver, som utvecklats i vårt land, och med hänsyn till den väg, som erbjuder riksdagen den största möjligheten att kunna genomföra beslut och därigenom hävda sin auktoritet och sin prestige inom den svenska demokratien, anser jag, att det i förevarande läge är inte bara en klok utan även en värdig gärning, om riksdagen går med på en gemensam votering.

Herr Andersson, Anders: Herr talman! Jag skall inte ingå på någon utläggning av de konstitutionella principerna, men jag vill uttala, att i det läge, vari lärarpersonalens lönefråga kommit genom andra kammarens avslag på sammanjämningsförslaget, kan jag inte finna det värdigt första kammaren att genom en lika desperat åtgärd bringa denna fråga på fall. Jag förenar mig därför i yrkandet om voteringspropositionens godkännande.

Jag begärde dock, herr talman, ordet närmast för att få antecknat till kammarens protokoll, att i det läge, folkskollärlärarnornas lönefråga nu befinner sig, anser jag mig böra vid den gemensamma voteringen härom med avvikelse från förut intagen ståndpunkt lägga min röst för det förslag, som antagits av andra kammaren. Jag gör detta även därför, att jag känner mig övertygad om att regeringen — då den enligt utfästelse troligen vid 1938 års riksdag framlägger förslag, varigenom lärarna vid flertalet av de mest tungskötta skolorna i lönehänseende skola bli jämställda med de lärare, huvudsakligast vid mera lättskötta skolor, vilkas intressen tillgodoses genom det beslut, som kommer att framgå av den gemensamma voteringen, även framlägger förslag, genom vars antagande spänningen mellan folkskollärlärarnornas och småskollärlärarnornas löneställning kommer att bli i möjligaste mån utjämnad.

Herr Nilsson, Bernhard: Herr talman! Det kan naturligtvis inte komma i fråga, att jag skulle vara nog pretentiös att upptaga en debatt med professor Reuterskiöld i den konstitutionella principfrågan här, utan när det gäller att taga ståndpunkt till nu föreliggande memorial, måste jag för min del lägga enkla lekmannasynpunkter på frågan. Jag resonerar då på det sättet, att här ha bägge kamrarna ju beslutat lika i alla avseenden utom två, nämligen beträffande placeringen i lönegrad av lärarna och beträffande huruvida tjänstgöringstiden för lärarna skall utökas efter vissa intervaller. Det är dessa två saker, det nu gäller att avgöra. Herr Reuterskiöld sade i sitt anförande — jag tror, att jag antecknade det ordagrant — att beträffande *avlöningsvillkoren* kunde man mycket väl votera gemensamt, men att i nu förevarande avseenden vore detta icke konstitutionellt riktigt. Jag tycker, att det är rätt underligt, om man skall kunna driva en sådan mening, när hela avlöningsreglementet är beslutat av bägge kamrarna och det bara gäller inplaceringen av personalen i detta avlöningsreglemente, att man snarare skulle kunna votera gemensamt om själva reglementet än om placeringen av personalen i detta reglemente. Jag tycker inte, att den ståndpunkten är hållbar, det får jag erkänna, och därför ber jag, herr talman, att få meddela, att jag kommer att rösta för godkännande av memorialet.

Herr Reuterskiöld: I anledning av det sista anförandet vill jag stryka under, vad som möjligen undgått den ärade talaren i mitt första anförande: de punkter, det här gäller, äro av *rent organisatorisk art*.

Ang. gemensam votering i folkskollärlönefrågan. (Forts.)

Efter härmed slutad överläggning gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på godkännande av den i förevarande punkt föreslagna voteringspropositionen samt vidare därpå att nämnda voteringsproposition skulle förkastas; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 2 och 3.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

Herr talmannen yttrade, att för den händelse de nyss godkända voteringspropositionerna bleve godkända jämväl av andra kammaren, enligt överenskommelse med nämnda kammars talman gemensamma omröstningar över berörda voteringspropositioner komme att anställas vid morgondagens sammanträde.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran jordbruksutskottets utlåtanden nr 90 och 91.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 345, till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lantarbetstidslagen den 26 juni 1936, dels ock i ämnet väckta motioner.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 347, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående upphörande av vissa till Lunds domkyrka utgående avgifter, m. m.;

nr 348, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående upphörande av det från viss jord i Skåne, Halland och Blekinge utgående landgille, m. m.;

nr 349, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om behörighet för häradsrätt att upptaga sjörättsmål, m. m.;

nr 350, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till luftskyddslag;

nr 351, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående tillverkning, försäljning och införsel av gasskyddsmateriel;

nr 352, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående slakt av husdjur;

nr 353, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av byggnadsstadgan den 20 november 1931 (nr 364);

nr 354, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående skyldighet att till riksdagens revisorer avgiva redogörelse för användningen av statsunderstöd;

nr 355, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om utlännings rätt att här i riket vistas (utlänningslag);

nr 356, i anledning av väckt motion om revision av lagen angående utlämning av förbrytare, m. m.; samt

nr 357, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, m. m.

Anmäldes och bordlades andra lagutskottets utlåtande nr 50, i anledning av väckta motioner angående översyn av bestämmelserna rörande samhällets hjälpverksamhet m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.58 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
